

Loslaten waar het kan en sturen waar nodig

Sinds 2011 ben ik raadslid voor het CDA in de gemeente Assen. De afgelopen periode zijn de transities informatief en opiniërend aan bod gekomen in de raadsvergaderingen. Tijdens deze behandeling worstelde ik met mijn rol als raadslid. We zijn als raadsleden geneigd om te reageren op basis van oude sturende principes: efficiëntie, korte termijn en economisch rendement. Met deze sturende principes staat de raad echter alleen maar in de weg bij de ontwikkeling van de transities.

Door Tjeert Poelman

T. Poelman is CDA-Raadslid in Assen.

Drie verschillende visies

In dit artikel vergelijk ik drie CDA-standpunten over de decentralisaties.¹ Mede op basis hiervan geef ik vervolgens weer hoe wij de decentralisaties kunnen benutten om meer ruimte te geven aan een vitale samenleving.

'Activistisch besturen'. Zo benoemt Willem van Leeuwen de invulling van het radicaal kiezen voor de samenleving. 'Politici en bestuurders die ruimte geven aan de samenleving, kleinschalige innovaties toejuichen en bereid zijn om hun nek daarvoor uit te steken omdat de regels van gisteren, vandaag een hinderpaal blijken.'

Volgens van Leeuwen moeten bestuurders het lef hebben om echt bij het begin te beginnen. 'Niet eerst door je ambtenaren plannen laten maken en dan "inspraak" organiseren. Begin met te vragen aan mensen in een wijk wat volgens hen prioriteit moet krijgen en ga dan samen met hen kijken wat je eraan kunt doen. En heb dan het lef om ze een deel van het geld daarvoor te laten besteden.' Het grootste gevaar van de decentralisaties is volgens Van Leeuwen dat bestuurders vooral weer heel 'bestuurlijk' handelen, nieuwe loketten maken, nieuwe structuren ontwikkelen, veel energie steken in de regionale samenwerking voor een heel kleine groep van ernstige problemen.

Ondanks het feit dat de decentralisaties gaan over mensen met een zorgbehoefte, gebrek aan inkomen, opvoedingsproblemen enzovoort vindt Van Leeuwen dat je deze groep een kans moet geven om zelf hun problemen op te lossen. 'Er zit zoveel kracht in mensen zelf!', aldus Van Leeuwen. Het is volgens hem daarom van belang dat de overheid zo veel mogelijk de kracht van burgers en de samenwerking van die burgers stimuleert.

'Voorwaardenscheppend en dienstbaar'

Volgens Rien Fraanje hebben inmiddels meer partijen de samenleving herontdekt. 'Met de barre omstandigheden van de overheidsfinanciën in het achterhoofd zingen nu ook de liberalen en sociaaldemocraten de lof van burgers die meer zelf doen.' Toch zijn de uitgangspunten van de andere partijen anders dan die van het CDA, aldus Fraanje. Voor het CDA begint politiek met de erkenning van maatschappelijk initiatief. Terwijl de christendemocratie haar visie op een samenleving met zijn

eigen taken en verantwoordelijkheid heeft verinnerlijkt, wordt de brede politieke herontdekking van de samenleving volgens Fraanje vooral ingegeven door meer pragmatische overwegingen, zoals 'de financiële onhoudbaarheid van de verzorgingsstaat, versterkt door de actuele economische crisis'. Deze blik heeft gevolgen voor de wijze waarop de overheid burgers benadert in haar poging om hen te activeren. Fraanje geeft aan dat politici en bestuurders die om nieuwe burgers vragen omdat zij te weinig betrokken zouden zijn, niet beseffen dat de Nederlandse samenleving bestaat uit mensen die actief willen zijn voor de buurt, wijk of vereniging. Ten tweede geeft Fraanje ook aan dat de instrumentele kijk op de samenleving tot gevolg heeft dat politiek en bestuur wel met de mond belijden dat zij burgers graag meer eigen verantwoordelijkheid zien nemen, maar dat zij mensen en hun verbanden in de praktijk niet of nauwelijks de ruimte geven om zelf invloed uit te oefenen op hoe zij dat doen. Fraanje wijst erop dat communicatie het belangrijkste sturingsinstrument is. Niet in de vorm van een preek, want dat is eenrichtingsverkeer, maar als dialoog, en die werkt alleen als gelijkwaardigheid het uitgangspunt is. Laat de ruimte aan het particulier initiatief. Dat vergt de erkenning van nevenschikte verhoudingen van de overheid met mensen en hun gemeenschappelijke verbanden. Het vraagt om politici die daadwerkelijk ruimte geven aan initiatief van de samenleving in plaats van politici die hechten aan hun formele macht en politieke primaat.

Rijnlands Denken en Doen

Rijnlands Denken en Doen luidt de titel van het 'startdocument' dat het CDA Friesland in februari 2013 publiceerde. Het Rijnlands denken is in essentie de aanvaarding van maatschappelijke democratie naast de gekozen democratie. Het is een belangrijke bijdrage om de samenleving weer elan te geven, aldus de denktank van het CDA Friesland. De tegenhanger is het Angelsaksisch denken: dat is gebaseerd op regels en het checken van het nakomen daarvan. Het startdocument vat het Rijnlands denken samen in 3 v's: Vertrouwen, Verbinden en Vakmanschap. Het Rijnlands denken formuleert de rol van de overheid als volgt: '(...) dat deze overheid geen eigenaar is van publieke taken maar de burger. Daarom moeten (...) ambtenaren zaken loslaten in plaats van voorschrijven en de burger vertrouwen geven. Burgers moeten op vrijwillige basis (weer) een grote rol

gaan spelen in zorginstellingen, op scholen en bij de volkshuisvesting.' Volgens de denktank hebben burgers en maatschappelijke organisaties een overheid nodig die met ze meedenkt en hun initiatieven verder brengt in plaats van reguleert of overneemt.

Vergelijking

Publieke gerechtigheid

De gemene deler van de drie standpunten is dat ruimte gevraagd wordt voor initiatieven van onderop en het functioneren van de samenleving in het algemeen. Die ruimte aan de samenleving komt bij Van Leeuwen meer beredeneerd vanuit het perspectief van de bestuurder, bij Fraanje vanuit het uitgangspunt van subsidiariteit en bij de Friese denktank vanuit het Rijnlands model. Fraanje is de enige die concreet sturingsinstrumenten benoemt voor de overheid om de vitale samenleving zo goed mogelijk te faciliteren, namelijk het sturingsinstrument communicatie. Het standpunt van Van Leeuwen sluit hier overigens wel bij aan: 'Begin met vragen...'.

Solidariteit

Van Leeuwen is de enige die in zijn standpunt een link legt met de zorgbehoevende in de samenleving. Volgens hem gaan de decentralisaties voornamelijk over zorgbehoevendenden maar deze mensen moeten wel eerst een kans krijgen om zelf hun problemen op te lossen. Kortom: eerst zelf proberen en dan komt het middenveld of de overheid in beeld.

Gespreide verantwoordelijkheid

Alle drie de standpunten hebben een duidelijk pleidooi in zich om de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de samenleving te leggen. Van Leeuwen kiest hierbij voor de aansluiting bij de civil society, Fraanje bij het subsidiariteitsbeginsel en de denktank van het CDA Friesland vanuit de gedachte van de maatschappelijke democratie naast de gekozen democratie.

Rentmeesterschap

Alle drie de standpunten leggen geen concreet verband met het uitgangspunt rentmeesterschap. Het standpunt van Fraanje komt nog het meest in de richting. Fraanje geeft namelijk duidelijk weer dat stimulering van de vitale samenleving niet ingegeven moet worden door de economische crisis maar vanuit de ideologie. Dit is een duidelijk pleidooi tegen het kortetermijndenken.

Rode draad

De drie transitie zijn een mooie gelegenheid om de vitale samenleving volgens het CDA-gedachtegoed nog beter vorm te geven. Fraanje geeft dit treffend weer: 'De partij die na twee verkiezingsnederlagen op zoek is naar zichzelf krijgt zomaar een actueel maatschappelijk thema in de schoot geworpen'. Kortom: met beide handen deze kans aangrijpen, niet ter wille van de partijpolitiek maar voor de samenleving.

Ruimte geven, randvoorwaarden scheppen, vertrouwen geven en luisteren zijn voornamelijk begrippen die als een 'rode draad' in de standpunten terugkomen in relatie tot de vitale samenleving. De standpunten blijven soms hangen in abstractie en zijn daardoor dus nog onvoldoende concreet. Hierdoor weet ik niet altijd even duidelijk – als raadslid – te destilleren hoe ik hier

invulling aan kan geven met betrekking tot de sturingsprincipes voor de transitie.

Niet voorschrijven, maar wel faciliteren

Ik merk dat ik snel in de verleiding kom om concrete mechanismen in handen te willen hebben om de transitie te willen 'sturen'. Voor mij een leerpunt om minder vanuit het systeem te reageren en meer vanuit 'wat de bedoeling is'. Geen blauwdrukken in beleidsnotities, maar het proces faciliteren. Maar hoe kunnen we als raad dit proces zo optimaal mogelijk faciliteren? Naar mijn mening moeten we gaan denken aan nieuwe vormen van 'sturing'. Hieronder een paar voorbeelden:

Minder	Meer
Systeem als houvast	Bedoeling als houvast
Onteigenen	Toe-eigenen
Zeker willen weten	Kans vergroten
Tijd-geld-perspectief	Kosten-waardeperspectief
Antwoorden geven	Vragen stellen
Schaalvergroting	Gemeenschapsvorming
Afdwingen	Uitnodigen

Voorbeeld van 'sturende' principes, uit: *Verdraaide Organisaties* van Wouter Hart

Vooraf doen!

Ik sluit mij helemaal aan bij het standpunt van Van Leeuwen. 'Begin met te vragen aan mensen in een wijk wat volgens hen prioriteit moet hebben. En heb dan ook het lef om ze een deel van het geld daarvoor te laten besteden.' Ik zie deze reactie ook wel in Assen voorbijkomen. We hebben het vaak over geld en doelmatigheid in plaats van waardeperspectief. Om vanuit de 'nieuwe' principes te handelen zouden we meer resultaatafspraken moeten maken in plaats van ons te bemoeien met het proces.

Om een juiste aansluiting te vinden bij de opkomende 'stemmingen-democratie' pleit Frans Hendriks voor meer experimenten om antwoorden te vinden voor de huidige vraagstukken. Deze antwoorden worden niet enkel geformuleerd door het stadsbestuur maar juist door de inwoners en professionals. Hiervoor zijn nieuwe werkvormen en creatieve mogelijkheden voorhanden, denk bijvoorbeeld aan het benutten van de moderne netwerktechnologie.

De vitale samenleving vraagt om evenwichtige interactie tussen burgers en overheid. Die is niet vooraf in scenario's uit te schrijven, dus zullen er op z'n tijd conflicten ontstaan. Dat zullen we met elkaar moeten accepteren als we elkaar meer ruimte willen geven en deze ruimtes niet duidelijk definiëren. Deze ontwikkeling vraagt om raadsleden die verbinden, vertrouwen, lef hebben en willen experimenteren om de vitale samenleving zo optimaal mogelijk te kunnen faciliteren. •

Reageren? mail@tjeertpoelman.nl

1 Dit artikel is een samenvatting van mijn afstudeeressay aan de Talentacademie. Dit essay, inclusief bronvermeldingen is te lezen op de website van het Steenkampinstituut: https://www.cda.nl/fileadmin/Organisaties/Steenkampinstituut/Documenten/Talentacademie/Poelman_Tjeert_afstudeerpapier.pdf

Er komen andere tijden...

Uit de laatste maatschappelijk-economische gegevens van het CBS en CPB blijkt dat Nederland achterblijft bij de ons omringende landen met betrekking tot het economisch herstel. De commentaren en conclusies buitelen over je heen. Komt het nog goed, denk je dan? Hoe onze sociale en maatschappelijk-economische ontwikkeling verder zal verlopen weet ik natuurlijk niet, maar, samen met vele anderen, heb ik de conclusie getrokken dat alle vanzelfsprekendheden niet vanzelfsprekend zullen zijn en dat we het 'anders moeten aanpakken'.

door Hans de Kunder
J.J.L. de Kunder is wethouder
in Reimerswaal.

Dit uitgangspunt is dan ook het leidmotief van de CDA-afdeling Reimerswaal. Medio november 2012 zijn we met een groepje CDA-leden bij elkaar gaan zitten en hebben we onszelf de vraag gesteld: kunnen we voor onze gemeente een visie opstellen, die richting geeft aan de op de gemeente afkomende ontwikkelingen, zoals de decentralisaties en de terugtrekkende rol van de (lokale) overheid? Dit alles in de wetenschap dat de gemeentelijke financiële middelen sterk teruglopen.

We vinden het belangrijk om in beeld te (blijven) brengen waar het CDA voor staat. Wat waren de ideeën en motieven om het CDA op te richten? Waar komen we ook alweer vandaan? En... vormen de argumenten van toen nog steeds een solide basis waar we anno 2013 op willen en kunnen bouwen? Na intensieve discussies concludeerden we dat dit nog steeds het geval is. Tevens constateerden we dat er voldoende ruimte is voor lokale invulling. Een belangrijke constatering is dat onze vier uitgangspunten gerechtigheid, gespreide verantwoordelijkheid, rentmeesterschap en solidariteit perfect geschikt zijn om als basis te dienen voor een vernieuw(en)de inrichting van de maatschappij. We zien een overheid die zich terugtrekt. Hiermee wordt ruimte

gesproken. We hebben o.a. vergelijkingen getrokken tussen het Angelsaksische en Rijnlandse model. Waar voelen we ons thuis en wat betekent dat voor ons? We hebben vervolgens de keus gemaakt om in te zetten op drie speerpunten: de fysieke leefomgeving, de sociale leefomgeving en het terugdringen van doorgeschoten regelgeving.

Luisteren

We werken vanuit de basis. Hiertoe rekenen we de maatschappelijke, kerkelijke en sociaal-culturele verbanden, die er in al onze kernen zijn. Maar natuurlijk zullen we ook de kracht van het gezin en de familie benutten. We willen goed luisteren naar onze inwoners, hen daarbij geen gouden bergen beloven, maar eerlijk aangeven wat er wel of niet kan en waar we als CDA-Reimerswaal achter willen en kunnen staan. Om onze boodschap uit te dragen, maar vooral om te beluisteren wat er leeft, gaan we alle kernen in de komende maanden bezoeken. Kerkbesturen, verenigingen, maatschappelijke organisaties, enz. krijgen een uitnodiging op naam. Verder wordt iedereen, via een algemene aankondiging in de gelegenheid gesteld om zijn of haar inbreng te geven. De opbrengst van de verschillende avonden wordt verwerkt in ons verkiezingsprogramma. We hebben besloten dat het verkiezingsprogramma een compact stuk moet worden. Toegankelijk voor iedereen.

Als CDA-Reimerswaal willen we duidelijk naar voren brengen dat we ons doen en laten mede baseren op onze Christelijke identiteit. We willen er geen onduidelijkheid over laten bestaan dat dit gegeven in onze afwegingen, keuzes en handelen een zeer belangrijke rol speelt.

Er komen andere tijden op ons af, maar dat hoeven voor het CDA niet per definitie mindere tijden te zijn. We hebben als partij veel in huis, dus laten we die kwaliteiten gebruiken om aan te koersen op betere tijden. ●

Reageren? h.dekunder@planet.nl

Waar voelen we ons thuis en wat betekent dat voor ons?

gecreëerd voor initiatieven vanuit het maatschappelijk middenveld. Dat biedt volop kansen voor het CDA-gedachtegoed. Van oudsher hebben wij ons als partij weten te onderscheiden, doordat we altijd het belang onderstreept hebben van het gezin, de familie, de verenigingen, de kerken, enz.

Drie speerpunten

Zoals gezegd: we leven in een bijzonder tijdsgewricht. De drie decentralisaties hebben grote gevolgen voor de gemeenten en hun inwoners. De omvang en intensiteit zijn ongekend en zonder precedent. Dit, gekoppeld aan de sterk teruglopende gemeentelijke budgetten, vraagt in bestuurlijk gemeenteland alle hens aan dek. Met o.a. zorg, welzijn en financiën in de portefeuille ervaar ik dat ik in de frontlinie zit van de ontwikkelingen, die op de gemeente afkomen. Hoe moeilijk ook, toch blijf ik dit alles als een uitdaging zien en als een kans om de gemeentelijke inrichting anders aan te pakken. Als CDA-Reimerswaal gaan we deze uitdaging volop aan. In verschillende bijeenkomsten hebben we over onze identiteit

Veranderkundige Basile Lemaire: 'Pas op voor vaagtaal'

Veel veranderprojecten mislukken. Volgens onderzoek faalt maar liefst 67 procent'. Veranderingen binnen overheden zijn complexer dan veranderingen binnen bedrijven en gaan relatief zelfs nog vaker mis. Basile Lemaire schreef een boek over succesgericht veranderen binnen overheden. We vroegen de auteur hoe je als raadslid maximaal grip kunt houden op veranderprojecten, zoals het transitieproces van de jeugdzorg.

door Marcel Migo

Basile Lemaire licht aan het begin van zijn boek (zie kader) toe waarom veranderprojecten binnen overheden zo ingewikkeld zijn. Belangrijke oorzaken zijn onder meer het gegeven dat sprake is van gedwongen winkelnering. De overheid kent geen winstoogmerk en zou zich moeten richten op het creëren van waarde voor de samenleving. Dat tegen een achtergrond van burgers die steeds hogere eisen aan overheden stellen en het kortcyclisch karakter van de manier waarop de top van overheden opereert. Lemaire wijst erop dat 'scoringsdrang' en 'te veel focus op persoonlijke aandacht' van bestuurders ook van negatieve invloed zijn op de mate van succes van veranderprojecten.

Duidelijke, meetbare doelen

Lemaire: 'Het is cruciaal dat bij veranderingsprojecten duidelijke, meetbare doelen worden gesteld om de verwachtingen te kunnen managen en de verandering te kunnen sturen. Vooral ten aanzien van overheden zijn er veel verschillende stakeholders met verschillende belangen en dus heel veel verschillende verwachtingen. Dat heeft direct invloed op het succes van organisatieverandering.' Hij ontwikkelde hiervoor een model voor succesgericht veranderen binnen overheden met zeven principes: leiderschap, doelen stellen, eigenaren committeren, behoefte ontwikkelen, operationaliseren, sturen op inhoud en rust bewaren. Lemaire: 'Mijn model en deze zeven principes zijn een manier waarop je meetbaarheid en het sturen van verwachtingen concreet kunt vormgeven. En daarmee je succes vergroten.'

Recent wees Lemaire in een column in *Binnenlands Bestuur* op de zeer vage doelstellingen in de (concept)jeugdwet. Hij schreef: 'Naast "herkenbaarder, dichterbij en minder bureaucratisch", ben ik ook het volgende (...) tegengekomen: "Doel van de stelselwijziging jeugd is: meer preventie, eerdere ondersteuning, integrale hulp en gebruikmaken van de eigen kracht van jeugdigen en ouders". Een ogenschijnlijk ander doel, met een formulering die wellicht nog minder zegt dan het eerste.' Lemaire licht toe: 'De vraag die je hierbij zou moeten stellen is: hoe is vast te stellen dat je deze doelen bereikt hebt? Dat is niet te doen. De minister zou eigenlijk "gedwongen" moeten worden concretere, meetbaarder, controleerbaarder doelen te stellen. Zodat je na kunt gaan of het wel of niet gelukt is. De aangegeven doelen rond de Jeugdwet zijn geen van alle meetbaar. Sommige zijn zelfs met elkaar in tegenspraak. Dus kan het nooit een succes worden.'

"Zorg dichterbij mensen brengen" is op veel manieren uit te leggen. Interessanter is de vraag: wanneer is sprake van betere dienstverlening, en hoe kun je dat objectief vaststellen? Wat mij betreft zou er dus bijvoorbeeld niet moeten staan "de gemeente stimuleert de samenwerking", maar wordt ingegaan op wat er concreet bereikt moet worden. Dan moet je dus een norm meegeven.

Mijn advies? Trek je niet te veel aan van die wet, maar ga samen met stakeholders na: wat is goede kwaliteit van zorg, en ga dat bereiken!

Veranderingen in organisaties slagen daarnaast volgens Lemaire vaak niet, omdat de verwachtingen niet realistisch waren. 'De probleemanalyse deugt vaak niet. Neem al die initiatieven en programma's voor zogenaamde "cultuurverandering". Die zijn door de bank genomen *crap*; er is meestal sprake van een leiderschapsprobleem, geen cultuurprobleem.'

Verantwoordelijkheid

'Binnen overheden willen veel mensen zich tegen projecten aan bemoeien, maar er geen verantwoordelijkheid voor dragen. Dan worden er onder het mom van "draagvlak creëren" overmatig brede stuurgroepen samengesteld. Maar een stuurgroep is er niet voor draagvlak, een stuurgroep is er om te

1 M.E. Smith, 'Success Rates for Different Types of Organizational Change', *Performance Improvement* 41(1), 2002.

sturen! En dus zitten er alleen beslissingnemers in je stuurgroep, anders krijg je oeverloos gezwets en wordt er geen beslissing genomen. Of je hoort: "We hebben besloten dat..." Nee! "Ik heb besloten dat!". Mensen moeten bereid zijn ergens op afgerekend te kunnen worden.'

Verschuil je niet

'Je bent volksvertegenwoordiger vanuit een bepaalde overtuiging. Volgens mij als het goed is vanuit de overtuiging om de samenleving te dienen. Stel jezelf daarom de vraag: wanneer ben jij daar als raadslid (of Statenlid of waterschapsbestuurder) succesvol in? Vraag dat ook eens aan je kiezers, of aan ondernemers, of in het kader van de aankomende transitie aan bijvoorbeeld patiëntenverenigingen: wanneer en hoe is de (gemeentelijke) overheid werkelijk voldoende dienend? Die

houding past volgens mij bij CDA'ers. Maak die verwachtingen meetbaar en koppel terug wat je werkelijk kunt doen. Wek dus geen valse verwachtingen.

Die houding is m.i. ook de juiste ten opzichte van burgerinitiatieven; vraag hen wanneer zij vinden dat je als gemeente succesvol bent. Vermijd vaagheid. Verschuil je niet.' •

Reageren? migo.bsv@cda.nl

Lemaire, Basile. *Ballen (m/v) op het blok. Succesgericht veranderen binnen overheden*. (2013). Kluwer. isbn 9789013113181 (paperback), isbn 9789013115635 (ebook)

In dit boek zet Basile Lemaire uiteen hoe veranderingen binnen overheidsorganisaties succesvol kunnen worden georganiseerd. Lemaire is bestuurskundige, zelfstandig organisatieveranderaar en spreker. Hij is vaste columnist in *Binnenlands Bestuur*.

Wat als we eens helemaal opnieuw beginnen?

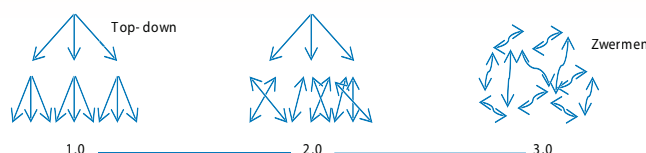
Per 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. En daarmee bijna voor de gehele zorg voor jeugd: een breed scala aan vraagstukken rond opvoeden, opgroeien, gezondheid en veiligheid. Gemeenten en aanbieders kunnen nu het momentum van de decentralisatie van de jeugdzorg benutten om echt anders te organiseren. Gebruikmakend van de eigen kracht van ouders, de 'samenkracht' van de civil society en de online-mogelijkheden van nu.

door Gerco Buijk

Drs. G. Buijk-Dijkstra is
adviseur bij Alares en
CDA-Raadcommissielid
Samenleving in de gemeente
Tiel.

Deze *transformatie* is vraaggericht en past in het opnieuw organiseren van de jeugdzorg, ook wel *jeugdzorg 3.0* genoemd: het benutten van de online-mogelijkheden om slimmer te organiseren én het centraal zetten van gezin en maatschappij:

- Jeugdzorg 1.0: traditioneel aanbodgericht en offline organiseren van jeugdzorg;
- Jeugdzorg 2.0: benutten van online mogelijkheden (sociale media) in de traditionele manier van organiseren;
- Jeugdzorg 3.0: staat voor het opnieuw gezins- en vraaggericht organiseren op basis van online mogelijkheden.

Sturingsfilosofie transitie jeugdzorg van 1.0 naar 3.0

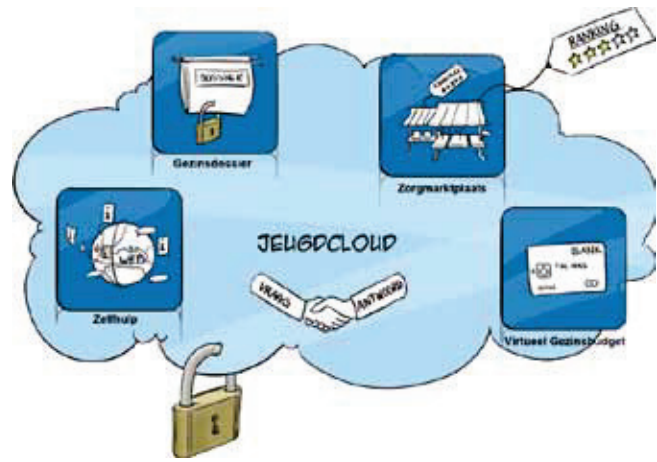
Jeugdzorg 3.0

Jeugdzorg 3.0 zet in op het maximaal inzetten, benutten en ondersteunen van de eigen kracht van gezinnen.

We onderscheiden een aantal voorwaarden:

1. Eigen kracht op drie niveaus: 1) Volledig in eigen kracht, 2) in eigen kracht maar met een ondersteuning en 3) eigen kracht die tijdelijk overgenomen wordt door anderen;
2. De eigen kracht-coach (EK-coach) verduidelijkt, coacht en is vertrouwenspersoon;

3. Een virtueel gezinsbudget activeert: gezinnen bepalen zelf waarvoor zij hun eigen virtuele budget inzetten. Dit stimuleert maximaal de eigen kracht en gezinnen kunnen waar nodig ondersteund worden door hun eigen coach;
4. Aanbieders werken vraaggestuurd;
5. Sturing op basis van vertrouwen: gemeenten hebben de sleutel in handen om gezins- en vraaggericht werken echt handen en voeten te geven. Enerzijds door het faciliteren en stimuleren van de online mogelijkheden van nu en anderzijds door haar inwoners het vertrouwen te geven zelf de verantwoordelijkheid voor hun zorgvraag te kunnen bepalen en inkopen. Het loslaten van de huidige systemen en het bijbehorende denken en werken is dan ook de grootste uitdaging om tot 3.0-denken te komen.

De jeugdcloud

De jeugdcloud visualiseert jeugdzorg 3.0 en kent in de basis vijf functies: het gezinsdossier, E-ondersteuning, een vraagverduidelijker, een zorgmarktplaats en een virtueel gezinsbudget.

Functie 1: Gezinsdossier

In de jeugdcloud beheert het gezin haar eigen dossier. Het eigen gezinsdossier biedt daarmee een oplossing voor alle frustraties bij ouders en hulpverleners over de versnippering van informatie in de verschillende systemen. Iedere baby krijgt bij geboorte de beschikking over een eigen (online) omgeving waarin alle gegevens van het kind gedigitaliseerd in jouw dossier terechtkomen. De cloud groeit je hele leven mee en blijft ook van jou. Dit betekent dat je zelf het beheer hebt over wie, wanneer in jouw dossier kan.

Functie 2: E-ondersteuning

De jeugdcloud biedt online ondersteuning voor iedereen.

We onderscheiden twee manieren van E-ondersteuning:

- 1) het vinden van kwalitatief goede online informatie en
- 2) ondersteuning via online communities. In deze online communities kunnen ouders onderling informatie met elkaar uitwisselen, kun je bijvoorbeeld chatten met een hulpverlener en kunnen hulpverleners onderling kennis uitwisselen. Dit alles op persoonlijke voorkeur afgestemd, afgeschermd en ter ondersteuning van jouw zorgvraag.

Functie 3: Een vraagverduidelijker

In de jeugdcloud is een vraagverduidelijker beschikbaar om de hulpvraag helder voor ogen te krijgen. De EK-coach ondersteunt hierbij fysiek of digitaal via de chatfunctie. De uitkomsten van de vraagverduidelijker kunnen gezien worden als een soort van boodschappenlijstje waarmee je op de zorgmarktplaats jouw gewenste zorg kan inkopen. Op deze boodschappenlijst staan precies de antwoorden op jouw zorgvraag in zorgproducten.

Functie 4: Een zorgmarktplaats

Vraag en aanbod komen in de jeugdcloud samen op de zorgmarktplaats. Als je professionele hulp wilt inschakelen stel je jouw vraag aan het netwerk van aanbieders op de marktplaats. Je vindt het bijbehorende aanbod; uit jouw gemeente én daarbuiten, op alle niveaus en tegen verschillende prijzen. Het systeem toont bovenaan de aanbieders die de hoogste beoordeling kregen van andere gebruikers die dezelfde vraag stelden.

Functie 5: Een virtueel gezinsbudget

Met je virtuele budget kan je op de zorgmarktplaats zorg inkopen. Vooraf geeft de zorgaanbieder inzicht in de te verschaffen zorg én kosten. De gebruiker ontvangt, beoordeelt en betaalt zelf de hulpverlening vanuit het online virtuele budget. Om de eigen kracht maximaal in te zetten heeft het virtuele budget drie eigenschappen:

- Diensten kopen op de marktplaats;
- Budgetten met anderen uitwisselen;
- Budgetten samenvoegen (bijvoorbeeld van Wmo, AWBZ, jeugdzorg).

De toekenning van budgetten valt onder regie van de gemeente en deze zijn alleen aan zorg uit te geven. Iedereen heeft de mogelijkheid tot een eigen EK-coach om je te ondersteunen met het bepalen van zorg, het inkopen daarvan of voor het stellen van vragen. •

Goede voorbeelden voor gemeenten

1. Creëer rust tijdens de transformatie van de jeugdzorg
2. Benoem interne transformatie binnen de gemeente en zorgaanbieders
3. Ga naar burgers toe
4. Begin met bovenlokaal inrichten
5. Begin met bestuurlijk inrichten
6. Maak keuzes ten aanzien van inkoop van zorg
7. Richt samen werkgroepen in
8. Ontwikkel door met proeftuinen
9. Bied duidelijk uitvoeringskader aan het College van B&W
10. Zet in op kennisoverdracht en kennisdeling

Alares werkt geheel volgens het motto 'Right to copy'. Adviesrapporten voor onder andere de gemeenten Amsterdam en Den Haag en regio West-Brabant staan gedeeltelijk op www.jeugdcloud.nl of zijn op te vragen via G.Buijk@Alares.nl. In deze rapporten gaan wij in op sturings-, inkoop- en financieringsmodellen.